INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Národní konference III.

Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením

Sborník příspěvků

evropský sociální fond v ČR
EVROPSKÁ UNIE
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Univerzita Palackého v Olomouci
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta

Jan Michalík
(ed.)

Národní konference III.

Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením

Sborník příspěvků

Olomouc 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Publikace vznikla v rámci řešení projektu ESF OPVK „Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků se zdravotním postižením“, reg. č.: CZ.1.07/1.2.00/14.0020.

1. vydání

Ed. © Jan Michalík, 2013
© Univerzita Palackého v Olomouci, 2012

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správněprávní, popř. trestněprávní odpovědnost.

ISBN 978-80-244-3460-5

Obsah

1 Problematika ustanovování asistenta pedagoga z pohledu školské správy 7

2 Metodiky pro žáky se zdravotním postižením 13

3 Problémy rediagnostiky v činnosti SPC 17

4 Rovný přístup ke vzdělání v kontextu českého školského systému: aktivity veřejného ochránce práv 21

5 Možné přístupy k dětem se zdravotním postižením ve středisku výchovné péče 31

6 Stanovisko poradenského a klinického psychologa k přeceňování významu intervalů spolehlivosti psychometrických testů při praktickém diagnostikování dítěte, žáka a klienta s mentálním postižením 37

7 Statistické výkaznictví v praxi speciálně pedagogických center 41

Úvod

V říjnu 2012 se v Praze setkali účastníci již III. národní konference pořádané v rámci projektu ESF, reg. č. CZ.1.07/1.2.00/14.0020, s názvem „Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků se zdravotním postižením".

Projekt je zaměřen na komplexní řešení činností SPC v daném směru. Jeho klíčové aktivity řeší jednotlivé oblasti, z nichž rozhodující je vytvoření souboru katalogů zaměřených na posuzování míry (hloubky) speciálních vzdělávacích potřeb žáků s jednotlivými druhy zdravotních postižení.

Následnou aktivitou je vytvoření metodik zaměřených na práci se žákem se zdravotním postižením – primárně v prostředí běžné základní školy.

Tvorba uvedených materiálů představuje rozsáhlý úkol, na němž se podílejí desítky odborníků z prostředí poradenských pracovišť, odborných center i vysokých škol celé České republiky. Proces vytváření originálních textů (metodik) je provázen sérií odborných setkání a workshopů, na nichž si odborníci teoretických pracovišť mohou vyměňovat názory a zkušenosti s pracovníky speciálně pedagogického terénu.

Součástí zmíněných doprovodných aktivit je i série národních konferencí. První z nich se uskutečnila 21.–22. září 2010 v Bzenci na jižní Moravě. Jednání druhé konference proběhlo ve dnech 10.–11. 10. 2011 v Praze. Třetí národní konference proběhla také v Praze ve dnech 2.–3. 10. 2012. Z obou (první i druhé) konferencí již sborníky s příspěvky vyšly a byly distribuovány. Právě předkládaný sborník je souhrnem vybrané části příspěvků, které na jednání III. konference zazněly. Zároveň všechny účastníky zveme na IV. národní konferenci projektu zaměřenou na problematiku tzv. poruch chování ve vztahu k dětem a žákům se zdravotním postižením.

V Olomouci, listopad 2012

doc. Mgr. PaedDr. Jan Michalík, Ph.D.
hlavní manažer projektu

1 Problematika ustanovování asistenta pedagoga z pohledu školské správy

Mgr. Petr Adam adam.p@kr-vysocina.cz
Krajský úřad Kraje Vysočina, Jihlava

Abstrakt: Příspěvek pojednává o stávajícím legislativním systému podpory dětí, žáků, studentů se specifickými vzdělávacími potřebami v rovině zřizování funkce asistenta pedagoga, financování této služby a všech možných aspektů, které systém ovlivňují ať pozitivně či negativně.

Klíčová slova: krajský úřad, asistent pedagoga, normativ, souhlas krajského úřadu, modelový příklad.

1.1 Proč KrÚ vydává souhlas?

Systém udělování souhlasu ke zřízení funkce AP je definován ustanovením § 16 odst. 10 školského zákona: „*Ke zřízení jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy v rámci školy podle odstavce 8 a* ***ke zřízení funkce asistenta pedagoga podle odstavce 9 je*** *v případě škol zřizovaných ministerstvem či registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,* ***nezbytný*** *souhlas ministerstva, v případě škol zřizovaných ostatními zřizovateli* ***souhlas krajského úřadu****.*“

Je otázkou, proč tomu tak je. Na základě uvedeného ustanovení školského zákona rozhoduje krajský úřad o tom, zda souhlas udělí či nikoli. S ohledem na absenci jakékoli metodiky ze strany MŠMT existuje v současné době dvojí způsob udělování souhlasu ze strany krajských úřadů – postup dle správního řádu vč. možnosti podání odvolání při nesouhlasu s rozhodnutím krajského úřadu (takto postupuje pouze Kraj Vysočina) nebo postup mimo správní řád (všechny zbývající kraje), v tomto případě se jedná pouze o konstatování postoje krajského úřadu.

1.2 Co to znamená, když krajský úřad vydá souhlas?

Legislativně není nikde řešena základní otázka, která jistým způsobem legitimizuje školským zákonem definovaný postup; a sice, že krajský úřad vydává

souhlas. Z podstaty věci lze v této oblasti vnímat jednu základní otázku: Vydá-li krajský úřad souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga, musí zároveň poskytnout finance na pokrytí této služby?

Jak bylo již řečeno v předchozím bodě, absence jakékoli metodiky v této oblasti ze strany MŠMT má za následek, že každý kraj postupuje zcela jinak. To se týče i systému poskytování finančních prostředků na zajištění služby asistenta pedagoga.

Obecně se dá konstatovat, že v každém kraji je nějak řešen systém možné finanční podpory pedagogické asistence.

S postupujícím časem od vstoupení v platnost školského zákona a všech prováděcích předpisů začíná systém mírně řešeno kolabovat; kolabovat finančně. Není možné z centrální úrovně měnit tarify, rozšiřovat platové třídy (přidání 9. třídy u asistentů pedagoga), měnit náplně, diskutovat o inkluzi, …, a nepoložit si základní otázku – kdo to zaplatí? Jsou na to peníze?

S postupem času se s asistenta stává pedagog, který ve své podstatě „sám učí" („umetá cestičku handicapovanému žákovi"); platově roste, …; nicméně finanční prostředky se stále více zmenšují (různými metodami – vázáním, sjednocováním platových tarifů, demografickým vývojem). S tímto stavem začínají mít existenční problémy nejen samotné školy, na kterých asistent pedagoga působí, ale působí nemalé problémy i krajským rozpočtům, kdy se jednotlivé kraje snaží různými postupy zefektivnit proces podpory integrace žáků. Ovšem ne vždy se daří jednotlivé krajské systémy nastavit tak, aby bylo dosaženo kýženého efektu – podpora integrace handicapovaného žáka.

1.3 Situace v Kraji Vysočina

Jak je to tedy ve skutečnosti s financováním?

V Kraji Vysočina je následující postup (principiálně se financování moc neliší od ostatních krajů; největší rozdíly jsou de facto pouze v systému udělování souhlasu). Asistent pedagoga je v Kraji Vysočina výhradně udělován pouze k dítěti se zdravotním postižením. V současné době dochází k analýzám možností změny postupu – udělování souhlasu na třídu bez ohledu na počet integrovaných žáků v dané třídě, definování kategorií typů postižení, u kterých by byl souhlas vydáván „automaticky", popř. v předem stanoveném rozsahu.

1.4 Modelový příklad

Popisuje postup aplikovaný v roce 2012 v rámci posuzování žádostí o udělení souhlasu se zřízením funkce asistenta pedagoga pro školní rok 2013–2014.

Postup samotný je definován Manuálem k udílení souhlasu ke zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, přístupný na webovém portále Kraje Vysočina (školský portál) – http://www.kr-vysocina.cz/manual-k-udileni-souhlasu-ke-zrizeni-funkce-asistenta-pedagoga-ve-tride-nebo-studijni-skupine-ve-ktere-se-vzdelava-dite-zak-nebo-student-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-brezen-2012/d-4042540/p1=46231.

1.4.1 Základní popis

1.4.2 Modelová situace

Jedná se o plně organizovanou základní školu, tzn. má všech devět ročníků, kterou navštěvuje na prvním stupni 100 žáků. Krajský normativ přímých neinvestičních výdajů v roce 2012 byl stanoven pro první stupeň takové školy ve výši 27 912 Kč/žáka. Pokud bude na této škole na prvním stupni integrován žák s diagnostikovaným autismem, je normativ navýšen o „příplatek“ ve výši 58 767 Kč. Bude-li v tomto případě potřebná asistence v plném rozsahu výuky, je další možné dofinancování závislé na počtu hodin přímé pedagogické činnosti asistenta. Tento počet závisí na rozvrhu ročníku, který by toto dítě navštěvovalo, přičemž u AP se výše úvazku vypočítává z celku 40 hod./týden, to znamená, že

v případě poskytované asistence v rozsahu 22 vyučovacích hodin (2. třída ZŠ) se jedná o kratší pracovní dobu v rozsahu 0,55 úvazku. Je-li AP zařazen dle rozsahu stanovených činností např. do 8. platové třídy (AP podle přesného zadání a rámce stanoveného pedagogem provádí plnohodnotnou výchovnou a vzdělávací činnost), bude jeho plat stanoven v prvním stupni uvedené platové třídy na úrovni 8 250 Kč/měsíc. AP je k žáku schválen na celý školní rok, z toho vyplývá, že školu bude tato asistence celkem stát 111 375 Kč vč. odvodů – výše uvedený příplatek v tomto případě nepokryje celkové náklady, krajský úřad dokryje celkem 52 608 Kč.

1.4.3 Vývoj dofinancovávání AP na ZŠ a MŠ v Kraji Vysočina v letech 2008–2011 (částky jsou vždy za období září–prosinec daného roku)

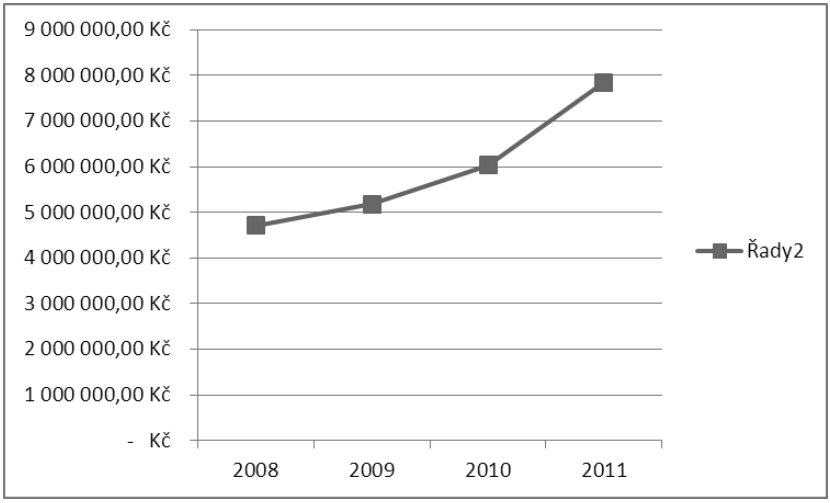

Pro doplnění rámce poskytnutých prostředků na zajištění pedagogické asistence v Kraji Vysočina v rámci výše popsaného systému výpočtu byl celkový objem poskytnutých finančních prostředků v období září–prosinec 2006 cca 3 224 000 Kč včetně odvodů (za 117 AP fyzické osoby/68,175 přepočtené úvazky, z toho 15 AP/8,725 PÚ na MŠ, 102 AP/59,45 PÚ na ZŠ a 0 SŠ), ale za stejné období v roce 2011 to bylo již cca 16 077 000 Kč včetně odvodů (za 360 AP/196,53 PÚ, z toho 72 AP/22,38 PÚ na MŠ, 280 AP/168,49 PÚ na ZŠ a 8 AP/5,66 PÚ SŠ). V uvedených částkách není ovšem zahrnut objem prostředků poskytnutých v rámci příplatku za postižení, a nadnormativní dofinancování

AP za další část školního roku, na který byli AP schváleni, tj. období leden–červen 2007 (šk. rok 2006/07), resp. 2012 (šk. rok 2011/12).

Zde je třeba zmínit, že použití finančních prostředků pro podporu zajištění uvedené služby je přesně definováno v ustanovení § 160 odst. 1 písm. c) a d) školského zákona, resp. zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, případně též s využitím příplatku k normativu, uvedeného v příloze metodiky rozpisu rozpočtu přímých výdajů na vzdělávání. Z důvodů hodných zvláštního zřetele, pokud není dostačujícím řešením příplatek k normativu, lze financovat funkci AP podle § 16 odst. 9 školského zákona nadnormativním financováním podle čl. II odst. 1 písm. c) směrnice MŠMT č. 28 768/2005-45 v platném znění. Směrnice stanovuje, že krajský úřad vytváří rezervy *„ve výši nejméně 1,0 % a nejvíce 2,5 % celkového objemu finančních prostředků rozepsaných krajskému úřadu ministerstvem podle § 161 odst. 5 školského zákona pro příslušný kalendářní rok."* Je třeba ovšem uvést, že z takto vytvořené rezervy se dále podporuje mj.:

1. vzdělávání dětí a žáků s hlubokým mentálním postižením a dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v těch případech, kdy stanovení přímých výdajů prostřednictvím krajských normativů nezabezpečuje realizaci upravených vzdělávacích programů či specifika individuálního vzdělávacího plánu projednaná s krajským úřadem,
2. funkce asistenta pedagoga podle § 16 odst. 9 školského zákona, pokud tato problematika není dostatečně řešena příplatkem k normativu,
3. vzdělávání žáků ve vybraných třídách osmiletých nebo šestiletých gymnázií s výukou některých předmětů v cizím jazyce, v nichž je vzdělávání ukončováno odlišným způsobem podle § 81 odst. 8 školského zákona, a ve školách zřízených na základě mezinárodních smluv,
4. dopadů změn v rejstříku škol a školských zařízení, které budou realizovány v průběhu příslušného kalendářního roku,
5. vzdělávání žáků základních škol uskutečňujících rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů,
6. výuky náboženství podle § 15 odst. 3 školského zákona, pokud tuto problematiku neřeší obecně ve výši normativu.

S ohledem na stále klesající počet dětí/žáků se výrazně snižuje celkový objem finančních prostředků rozepsaných krajskému úřadu ministerstvem a tím se zákonitě snižuje i výše popsaným způsobem tvořená rezerva. Další výpadky v rozpočtu způsobené rušením rozvojových programů ze strany ministerstva,

změnami metodiky financování zaměstnanců (dělení na pedagogické a nepedagogické pracovníky, kvalifikované a nekvalifikované) atd. zásadně mění i manévrovací prostor krajského úřadu.

Jakým způsobem je pedagogická asistence financována? Systémově je financování AP v Kraji Vysočina nastaveno tak, že na handicapované dítě integrované v běžné škole je poskytnut v rámci normativního přídělu ještě příspěvek vázaný na typ postižení. Pokud tento příspěvek nestačí na pokrytí celkových nákladů na zajištění pedagogické asistence, krajský úřad dorovnává rozdíl z výše uvedené rezervy.

1.5 Základní porovnání krajů

Asistenti pedagoga – rozdíl od příplatků na integraci (v tis. Kč)					
rok	**obecní**	**z celku**	**krajské**	**z celku**	**celkem**
2007	37 128	71,0 %	15 183	29,0 %	52 312
2008	49 967	71,8 %	19 610	28,2 %	69 577
2009	62 231	69,2 %	27 754	30,8 %	89 985
2010	76 986	63,7 %	43 830	36,3 %	120 816
2011	100 177	71,7 %	39 489	28,3 %	139 666

Data z krajů: Kraj Vysočina, Středočeský kraj, Olomoucký kraj, Jihomoravský kraj, Plzeňský kraj, Královéhradecký kraj

Normativní příplatky na postižerní (MP) Kč			
	2009	**2010**	**2011**
obecní školy	150 781 324	157 485 788	158 021 771
krajské školy	119 589 029	106 872 412	98 180 255
celkem	**270 370 353**	**264 358 200**	**256 202 026**

Data z krajů: Kraj Vysočina, Olomoucký kraj, Jihomoravský kraj, Plzeňský kraj, Královéhradecký kraj, Jihočeský kraj

2 Metodiky pro žáky se zdravotním postižením

PaedDr. Pavlína Baslerová pavlina.baslerova@seznam.cz
Asociace pracovníků SPC

Abstrakt: Autorka v příspěvku informuje o jedné z klíčových aktivit projektu, kterou je tvorba metodik práce se žáky se SVP (dle druhů zdravotního postižení).

Klíčová slova: metodika práce se žákem se zdravotním postižením, metodika práce asistentů pedagoga u žáků se zdravotním postižením, tvorba, ověření.

V průběhu roku 2011 pracovaly jednotlivé autorské týmy na dalších výstupech projektu, díky nimž vzniklo 6 Metodik pro práci se žákem se zdravotním postižením v inkluzivním vzdělávání.

Jedná se o následující tituly:

1. Metodika práce se žákem s mentálním postižením,
2. Metodika práce se žákem se zrakovým postižením,
3. Metodika práce se žákem se sluchovým postižením,
4. Metodika práce se žákem s tělesným postižením a zdravotním znevýhodněním,
5. Metodika práce se žákem s poruchami autistického spektra,
6. Metodika práce se žákem s narušenou komunikační schopností.

Na uvedených metodikách pracovalo šest autorských týmů čítajících celkem 37 autorů. Autoři jsou zkušení poradenští pracovníci, kteří během své dlouhodobě zabývají vzděláváním žáků se zdravotním postižením jak přímo ve speciálních školách, tak i prostřednictvím své poradenské praxe v rámci inkluzivního vzdělávání. Své bohaté zkušenosti a mnohdy i postupem praxe zpracované materiály dosud předávané pedagogům ústně či prostým přepisem zpracovali do jednotlivých metodik. Podařilo se jim tímto způsobem předat praktická a konkrétní doporučení týkající se vzdělávání žáků se zdravotním postižením v prostředí tzv. „běžných škol“.

Celkový počet stran textu jednotlivých metodik připravených pro tiskovou podobu je 855, dalších téměř 350 stran zejména obrazových příloh je uvedeno v přílohách na CD nosičích.

Struktura jednotlivých metodik je obdobná, velikost jednotlivých kapitol se však liší v závislosti na tom, jakou roli zmíněná opatření hrají ve vzdělávání dané skupiny žáků.

- V úvodu každé metodiky jsou uvedeny základní údaje týkající se faktorů ovlivňujících úspěšnost individuální školské integrace a charakteristiky žáka s daným druhem postižení či znevýhodnění.
- Další kapitoly se týkají specifik vzdělávání dané skupiny žáků a metodik upravujících metody či formy práce v jednotlivých vzdělávacích oblastech či přímo v předmětech.
- Uvedeny jsou rovněž kapitoly týkající se hodnocení, klimatu třídy, vhodných didaktických a kompenzačních pomůcek.
- V závěru metodiky jsou uvedeny odkazy na odbornou literaturu, adresář spolupracujících organizací a slovníček základní odborné terminologie vztahující se k tématu.

Stejně velká pozornost, která byla věnována vzniku jednotlivých metodik, byla věnována jejich ověřování. To bylo zaměřeno nejen na dostatečnou odbornost daného textu, ale také na jeho srozumitelnost a možnosti praktického využití.

Prvním krokem v ověřování účinnosti uvedených metodik bylo jejich hodnocení ze strany na tvorbě nezainteresovaných pracovníků SPC – odborníků v práci se žáky s daným druhem postižení. Toto hodnocení bylo víceméně neformální a proběhlo v rámci setkání jednotlivých odborných sekcí Asociace pracovníků SPC (partner projektu).

Každá z uvedených metodik prošla recenzí dvou uznávaných odborníků v daném oboru. Snahou realizátorů projektu bylo zajistit odborníky, kteří jsou nejen akceptovanými vysoce odborně erudovanými autoritami, ale mají zároveň praktické zkušenosti s poradenstvím či přímým vzděláváním žáků v inkluzivním prostředí a znají tak důvěrně prostředí škol a pedagogů v nich působících.

Dalším (a pro přijetí metodik pedagogickým terénem nejpodstatnějším) ověřováním metodik bylo jejich ověření samotnými pedagogy, kteří vzdělávají žáky s daným druhem zdravotního postižení či znevýhodnění.

Celkově byly metodiky ověřeny 95 pedagogy, kteří mají ve své třídě dítě (v případě MŠ) či žáka (v případě ZŠ) s daným druhem postižení.

Z ověřujících pedagogů jich 82 (cca 83 %) působí na základních školách a 17 (cca 18 %) v mateřských školách. 7 ověřujících pedagogů (cca 7 %) bylo ze škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (se zrakovým postižením, mentálním postižením a s narušenou komunikační schopností). I když s ověřováním těchto pedagogů nebylo původně počítáno, využili autoři textů velkého zájmu, které vznik metodik doprovázel i ze strany pedagogů těchto škol, a ve snaze získat další názory odborné veřejnosti zahrnuli tyto pedagogy do ověřování.

Relevantní připomínky získané ze všech tří kol ověřování byly autory jednotlivých kapitol zapracovány do konečné podoby textu, který právě čeká na své vytištění.

Metodiky budou distribuovány na jednotlivá SPC a odtud budou zapůjčovány pedagogům běžných škol s integrovanými žáky.

Z poznatků k jednotlivým metodikám uvádíme:

- Zpracované metodiky byly jednoznačně přijaty pedagogickým terénem jako velmi potřebné, srozumitelné a přínosné pro začínající i zkušené pedagogy.
- Po obsahové stránce se připomínky netýkaly kvality zpracovaných témat, ale témat, která zpracována nebyla.
- I když některé části metodiky byly hodnoceny jako náročné, učitelé uznávají, že jejich zařazení je vzhledem k náročnosti dané problematiky nutné.
- Další připomínky se týkaly formální úpravy textu.
- Negativně byla hodnocena absence témat metodické podpory žáků s kombinovaným postižením.
- Několikrát se opakovala formulace, že nejdůležitější na daných metodikách je, že vůbec vznikly, ověřovatelé je berou jako konkrétní podporu v jejich práci se žákem se zdravotním postižením.

Zcela mimo možnosti daného projektu i autorských týmů je podrobné zpracování metodik pro práci se žáky s kombinovaným postižením. Jejich variabilita je natolik široká, že není v možnostech tuto potřebu saturovat. Učitelé daných žáků však mohou ve své práci využít poznatky z jednotlivých metodik.

Vzhledem k limitovanému rozsahu daných publikací nebylo možno do těchto metodik zařadit další témata uváděná ověřovateli, i když autoři chápou jejich potřebnost. Tato témata byla zařazena v rámci možností do dalšího chystaného produktu projektu – metodik určených pro práci asistenta pedagoga. Tak, jako učitel s pedagogem tvoří kompaktní tým v práci se žákem se zdravotním postižením, tak i obě metodiky budou tvořit jeden komplet materiálů.

Těchto metodik bylo opět 6 a jsou určeny podpoře práce asistentů pedagoga u žáků se stejným druhem zdravotního postižení, pro které již byly vytvořeny výše uvedené metodiky. Pracovní týmy tvořilo 29 autorů, bylo vytvořeno 632 stran textu uvedeného přímo v metodikách a dalších 74 stran přílohy (Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s tělesným postižením).

Autoři se u těchto metodik snažili o použití jasného, srozumitelného jazyka a o opravdu vysokou názornost, která byla dosažena zejména zařazením ilustrativních kazuistik.

Všechny texty procházejí právě stejně náročným procesem ověřování, jako tomu bylo u výše uvedených metodik určených učitelům.

Identický bude i způsob distribuce těchto metodik do jednotlivých SPC a ke konečným uživatelům – samotným asistentům pedagoga.

Již dnes, po prvních ohlasech z terénu na elektronické verze metodiky uvedených na webových stránkách projektu (www.spc.upol.cz) lze tvrdit, že metodiky budou významným kvalitativním posunem v iluzivním vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

3 Problémy rediagnostiky v činnosti SPC

PaedDr. Petr Hanák, Ph.D. hanak@ibsenka.cz
Mateřská škola speciální, Základní škola speciální a Praktická škola, Ibsenova 1, Brno

Abstrakt: Příspěvek má za cíl prezentovat analýzu výkonů, které změněnou legislativou MŠMT významně narostou. Předkládán je možný nárůst personálního zajištění u čtyř modelových SPC.

Klíčová slova: rediagnostika, zdravotní postižení, SPC, modelový příklad.

3.1 Povinnost tzv. rediagnostiky dle vyhlášky 116/2011 Sb.

Novelizované ustanovení vyhlášky č. 116/2011 Sb. ukládá školským poradenským zařízením nové, časově mimořádně náročné úkoly.

Doporučení nové diagnostiky posouzení míry SVP je platné po dobu určitou, odpovídající jeho účelu; **v případě doporučení zařazení žáka do školy nebo vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením však nejvýše po dobu jednoho roku**.

Před skončením platnosti doporučení **školské poradenské zařízení vyrozumí žáka nebo jeho zákonného zástupce o potřebě nové diagnostiky**.

3.2 Srovnání dopadu vyhlášky u čtyř modelových SPC

Pro prezentaci byla vybrána SPC zaměřená na jeden druh zdravotního postižení:

- 2 SPC pro mentálně postižené,
- 1 SPC pro tělesně postižené,
- 1 SPC pro vady řeči.

3.3 Cíl komparace

- na základě konkrétního modelového SPC vytvořit simulaci časových požadavků a nároků na činnost center podle požadavků novelizovaných vyhlášek.

SPC pro TP (505 klientů za rok)

- nejvýznamnější část práce se odehrává na úrovni speciálně pedagogických intervencí, služeb pedagogům a individuálních činnostech klienta, v prostředí pro klienta nejpřirozenějším – ve škole,
- diagnostika tvoří cca 9 % z celkového objemu individuálních činností s klientem,
- pro toto konkrétní SPC je to 255 klientů, z toho 41 ve speciálních mateřských školách, 171 ve speciálním základním školství a 43 ve speciálním středoškolském zařízení (50 % celkového počtu klientů), u kterých by podle znění novelizovaných předpisů měla proběhnout rediagnostika každoročně.

Lze předpokládat

zcela zásadní změnu výkonů a tím i dopad na celkový charakter poradenské činnosti:

- nárůst počtu vyšetření spojené s diagnostikou,
- pokles služeb pedagogům a speciálně pedagogických intervencí ve školách.
- Celkově by časový nárůst při 212 klientech (bez klientů na střední škole) představoval **průměrný** časový nárůst:
  - 952,5 hodiny speciálního pedagoga (0,47 úvazku speciálního pedagoga,
  - 821 hodin psychologa (0,40 úvazku psychologa),
  - 116 hodin sociálního pracovníka (0,06 úvazku sociálního pracovníka).
- V roce 2010 i v roce 2011 měl rok 251 pracovních dnů při 8hodinové pracovní době, tvoří rok **2 008 pracovních hodin** (není odečten nárok na dovolenou a žáci středních škol).

SPC pro MP (763 klientů/rok, z toho 584 ve speciálních školách)

- podíl diagnostické činnosti u tohoto SPC představuje cca 47 %,
- celkově časový nárůst při 539 klientech (bez klientů na střední škole!),
- 2 780 hodin speciálního pedagoga (1,38 speciálního pedagoga),
- 2 116 hodin psychologa (1,05 psychologa),
- 782 hodin sociálního pracovníka (0,38 sociálního pracovníka),
- 1 275 hodin logopeda (0,63 logopeda).

SPC pro MP II (220 klientů/rok, z toho 159 ve speciálních školách)

- Oproti předchozím dvěma SPC je činnost tohoto SPC zaměřena více ambulantně.
- Diagnostická činnost v tomto SPC tvoří 21,4 % celkových individuálních činností.

- Časový nárůst při 158 klientech (opět nejsou započítáni klienti na střední škole!) by představoval **průměrně**:
  - 823 hodin speciálního pedagoga (0,40 speciálního pedagoga),
  - 625 hodin psychologa (0,31 psychologa),
  - 224 hodin sociálního pracovníka (0,11 sociálního pracovníka),
  - 374 hodin logopeda (0,18 logopeda).

SPC pro NKS (6 564 klientů/rok, z toho 1 093 ve speciální škole)

- Dominantní podíl dětí v péči SPC je integrován v mateřských školách (téměř 87 %), zatímco u předchozích center jsou dominující skupinou žáci v základním vzdělávání.
- Diagnostická činnost tohoto speciálně pedagogického centra představuje cca 67 %.

Závěry

- Změnou legislativy MŠMT dochází ke znemožnění plnit úkoly vyplývající z novelizované legislativy.
- Ve všech sledovaných (modelových) SPC dochází k výraznému nárůstu potřebného pracovního času (personální kapacity) těchto zařízení.

Očekávané dopady povinné rediagnostiky

- formálně vykazované výkony SPC,
- nebezpečí „úprav“ statistiky,
- snížení výkonů SPC v hlavním proudu školství (podpora učitelů, metodické vedení, žáci v integraci) na úkor rediagnostiky – cílené často do speciálního školství,
- dříve kritizované „napojení“ SPC na prostředí speciálních škol se prohloubí.

4 Rovný přístup ke vzdělání v kontextu českého školského systému: aktivity veřejného ochránce práv

Mgr. Lucie Obrovská, Ph.D.[1] obrovska@ochrance.cz
Oddělení rovného zacházení Kanceláře veřejného ochránce práv, Brno

Abstrakt: Příspěvek seznamuje úkoly Kanceláře veřejného ochránce práv v oblasti rovného zacházení při posuzování romských žáků v oblasti jejich SVP a následného zařazování do speciálních škol (bývalých zvláštních škol). Článek popisuje výzkumné šetření a jeho výsledky při zařazování významného procenta romských žáků do systému speciálního vzdělávání.

Klíčová slova: veřejný ochránce práv, rovné zacházení, výzkumné šetření, zvláštní škola, diagnostické nástroje, zařazování žáků, romský původ.

Původní působnost českého veřejného ochránce práv spočívala od účinnosti zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv"), v prošetřování postupu správních úřadů a dalších institucí v tomto zákoně uvedených. Přijetím zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (dále jen „antidiskriminační zákon"), dostal veřejný ochránce práv jednu z dalších, nových kompetencí, přičemž tato souvisí s ochranou před diskriminací. Stal se českým národním orgánem pro prosazování práva na rovné zacházení, přičemž také každá další členská země EU takovým orgánem disponuje.[2]

---

[1] Autorka působí v Oddělení rovného zacházení Kanceláře veřejného ochránce práv, externě vyučuje právní nauku, právo a základy státovědy. V rámci své publikační činnosti se věnuje školské legislativě, ochraně před nerovným zacházením a otázkám recepce antického práva v současné právní vědě.

[2] Tato tělesa pro rovné zacházení mají v určitých aspektech obdobnou povahu (typicky přijímají stížnosti na nerovné zacházení), ale často disponují rozdílnou mírou oprávnění a možností uložit určitou sankci. Spolupracují na platformě nazvané Equinet (www.equineteurope.org).

Následující příspěvek přibližuje aktivity ochránce v právě uvedené oblasti, a to se zaměřením na otázku rovného přístupu ke vzdělání.

I. Úkoly veřejného ochránce práv v oblasti rovného zacházení

V souvislosti s uvedenou kompetencí má ochránce následující oprávnění a současně povinnosti. Na základě ustanovení § 1 odst. 5 a § 21b zákona o veřejném ochránci práv je jeho úkolem *poskytovat metodickou pomoc obětem diskriminace* při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace, dále má *provádět výzkum*, vytvářet a *zveřejňovat zprávy a doporučení* k otázkám souvisejícím s diskriminací, jakož i zajišťovat *výměnu dostupných informací* s příslušnými evropskými subjekty. Předně je tedy jeho povinností přijímat a prošetřovat stížnosti a podněty, kterými stěžovatel namítá, že došlo k diskriminačnímu zacházení. Které nerovné zacházení je diskriminací, přitom uvádí především antidiskriminační zákon, na základě něhož je zapovězeno také nerovné zacházení v přístupu ke vzdělání nebo při poskytování vzdělání (ustanovení § 1 odst. 1 písm. i) citovaného zákona), a to na základě určitých, zákonem uvedených důvodů.

Tyto důvody dále stanoví ust. § 2 odst. 3 zákona, podle něhož se zakazuje rozdílné zacházení z důvodu věku, pohlaví, sexuální orientace, zdravotního postižení, rasy, etnicity nebo národnosti, víry, náboženského přesvědčení či jiného světového názoru. Také podle ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále „školský zákon“), má být zajištěn rovný přístup ke vzdělání všem občanům zemí Evropské unie.

Stížností, které souvisejí s namítáním diskriminace, přitom ochránce obdržel od počátku účinnosti právní úpravy zakládající tuto jeho kompetenci, tedy od 1. prosince 2009, již několik set. Nikoli zanedbatelnou skupinu těchto podnětů a stížností tvoří stížnosti týkající se přístupu dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (nejčastěji se zdravotním postižením) ke vzdělání. A nutno uvést, že jejich podíl se zvyšuje. Ochránce po obdržení takové stížnosti vyzývá pravidelně také „druhou stranu“ vzniklého sporu k vyjádření. V případě potřeby ochránce pověřuje zaměstnance své Kanceláře šetřením na místě. Pokud na základě svého šetření dospěje ochránce k pochybení, které následně není ani na jeho výzvu odstraněno, má možnost využít sankcí podle zmiňovaného zákona o veřejném ochránci práv.[3]

[3] Možnosti, které má ochránce v případě nezajištění nápravy, uvádí ustanovení § 20 odst. 2 písm. a) a b) zákona o veřejném ochránci práv. Tyto spočívají ve vyrozumění nadřízeného úřadu a případném zveřejnění skutečností, k nimž ochránce dospěl.

Veřejný ochránce práv přitom řeší řadu stížností dotýkajících se resortu školství,[4] některé zajímavé případy shrnuje v anonymizované podobě na svých webových stránkách: www.ochrance.cz/diskriminace/pripady-ochrance/.

Mimo tuto kompetenci je mu, jak jsem uvedla výše, uložena kompetence zveřejňování zpráv a doporučení týkajících se rovného zacházení, a dále provádění výzkumu. Pokud jde o doporučení ochránce týkající se oblasti školství, resp. práva na vzdělání, je potřeba zmínit především vydání doporučení k otázce kritérií přijímání k předškolnímu vzdělávání (také jeho znění je přístupné na uvedeném webu).

II. Judikáty Evropského soudu pro lidská práva a stanovisko ochránce

Svá dosavadní výzkumná šetření věnoval veřejný ochránce práv problematice diskriminační pracovní inzerce (výstup tohoto výzkumu je také publikován na webových stránkách, a to od června 2011) a dále pak otázce etnického (národnostního) složení žactva bývalých zvláštních škol (dnes povětšinou nazvaných jako základní školy praktické).[5] Obě témata souvisejí s působností stanovenou ochránci právě legislativou v oblasti rovného zacházení: nerovný přístup ke vzdělání mj. na základě etnické příslušnosti je legislativou zapovězen.

Realizace výzkumu byla více než potřebná zejména s ohledem na kritiku českého vzdělávacího systému uváděnou rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva (dále také jako „ESLP“ nebo „soud“) ve věci *D. H. a ostatní vs. ČR*, v rámci kterého tento soud dospěl k závěru, že český vzdělávací systém je nepřímo diskriminační, neboť nepřiměřeně vysoký podíl romských žáků se vzdělává na zvláštních školách.[6]

---

[4] Od nabytí kompetence na poli rovného zacházení jde mimo stížnosti na nezajištění inkluzívního vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve smyslu ust. § 16 školského zákona, což se dotýká také postupu školského poradenského zařízení, dále o problematiku nedostatečných kapacit mateřských škol, uznávání zahraničního vzdělávání či o tzv. státní maturity. Opakovaně se objevují i stížnosti na nedostatečné řešení např. šikany ve školním prostředí.

[5] A to přesto, že podle ust. § 185 odst. 3 školského zákona je dosavadní zvláštní škola nyní školou základní. V tomto smyslu je současná školská legislativa poměrně nejednotná, pokud si uvědomíme, že tzv. speciální školou ve smyslu prováděcí vyhlášky je škola zřízená pro žáky s postižením (to v praxi často bude základní škola praktická či speciální).

[6] Jedná se o stížnost č. 57325/00. Zde je užit termín „zvláštní škola“ z toho důvodu, že případ začal v roce 1999, tedy v době, kdy ještě nebyl účinný „nový“ školský zákon č. 561/2004 Sb., v důsledku něhož byly školy přejmenovány. Stěžovatelé byli tedy vzděláváni ještě na zvláštních školách.

Tuto nepřiměřenost spatřoval soud ve vysokém počtu romských žáků v tomto typu škol ve srovnání s počty Romů žijících v České republice. Přestože neexistuje přesný oficiální počet Romů trvale žijících v naší zemi, soud vycházel z obecně uváděných odhadů, přičemž konstatoval, že zastoupení Romů v tomto segmentu škol je nepřijatelné. Soud v rozhodnutí uvedl, že nejen český vzdělávací systém má své rezervy: zmínil, že je nasnadě, že obdobně problematické jsou také další školské systémy jiných zemí. Česká republika je nyní povinna předkládat pravidelně opatření, jimiž má usilovat o napravení uvedeného stavu.

Následně pak ESLP judikoval, že k diskriminaci v přístupu ke vzdělání dochází také mj. v Chorvatsku nebo Řecku (soud v těchto rozsudcích uzavřel, že diskriminací je také vytváření speciálních jazykových tříd výhradně pro Romy, jakož i prostorová separace žáků na základě jejich etnické příslušnosti).[7] Obdobně také nyní judikovaly slovenské soudy v poslední době (nejprve prvostupňový soud v prosinci 2011 a poté výrok potvrdil dne 30. října 2012 také krajský soud v Prešově), že samotné oddělení a vzdělávání Romů v samostatné budově školy nebo i v samostatné části budovy školy představuje diskriminaci.

Je třeba uvést, že výše uvedený odsuzující rozsudek ESLP proti České republice bývá kritizován, a to zejména z toho důvodu, že není zcela patrné či ověřitelné, jakým způsobem soud k vysokému počtu Romů na zvláštních školách dospěl.[8] I to byl jeden z důvodů, proč se současný veřejný ochránce práv rozhodl zmíněný výzkum provést. Podle informací, které pověření zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv k této otázce zjistili, vycházel totiž soud z tvrzení místních proromských nevládních organizací (případ je z Ostravska), což může přinášet zkreslené informace.

Mimo kritiku ze strany nevládních organizací i nadnárodních institucí, že Česká republika prozatím nenaplnila poselství rozsudku ESLP, bylo dalším podstatným důvodem k provedení výzkumného šetření stanovisko předchozího veřejného ochránce práv ze dne 20. dubna 2010. Česká školní inspekce (dále také jako „Inspekce") jej požádala, aby posoudil, zda jí zjištěné závěry o po-

---

[7] Jedná se o stížnosti ve věcech *Oršuš vs. Chorvatsko* (rozhodnutí z března 2010, stížnost č. 15766/03), resp. *Sampanis vs. Řecko* (rozhodnutí z června 2008, stížnost č. 32526/05).

[8] Kritikové uvedeného rozhodnutí poukazují dále jednak na skutečnost, že pokud zákonní zástupci žáků nechtěli, aby bylo jejich dítě vzděláváno ve speciální (zvláštní) škole, neměli k tomu dávat písemný souhlas. Jednak namítají, že zlepšení vzdělanostní úrovně Romů není možné bez jejich efektivnějšího zapojení ve škole i při domácí přípravě: značná část romských žáků má jak ve standardních, tak speciálních školách velmi časté absence.

čtech Romů vzdělávaných na bývalých zvláštních školách, resp. počty Romů, jimž poradenské zařízení stanovilo diagnózu mentálního postižení, představují diskriminaci.

Ochránce dospěl k závěru, že pokud školská poradenská zařízení doporučila bez stanovení diagnózy postižení zařazení do speciálního vzdělávání určité skupině žáků, z nichž cca 25 % tvořili Romové, jedná se o diskriminaci. Rovněž na druhou zadanou otázku ochránce uvedl, že třetinové zastoupení Romů mezi žáky se stanovenou diagnózou mentálního postižení (jak zjistila Česká školní inspekce), je diskriminační.[9]

III. Výzkumné šetření veřejného ochránce práv

Evropský soud pro lidská práva tedy k uváděným nepoměrům v zastoupení Romů ve speciálním školství dospěl na základě sčítání některých nevládních organizací výhradně na Ostravsku. Z uvedeného důvodu přistoupil současný ochránce jednak k jiné metodě sběru etnických dat, jednak k výběru vzorku škol z celé České republiky, nikoli jen z některého regionu. Výzkumnou metodu podrobně přiblížil na webových stránkách,[10] proto se na tomto místě omezím pouze na zásadní informace. Náhodným způsobem vylosoval 68 bývalých zvláštních škol z celé republiky, resp. škol vzdělávajících podle přílohy Rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením. Přitom dbal o to, aby byly poměrně zastoupeny školy ve všech krajích. V rámci kraje pak losoval náhodně, nebyly tedy záměrně vybírány konkrétní bývalé zvláštní školy.

Ochránce následně ředitele vybraných škol informoval o záměrech výzkumu a současně je požádal, aby třídní učitelé v jednotlivých třídách školy odhadem, na základě znalosti rodinných a sociálních poměrů žáka, odhadli počet Romů ve „své" třídě. Sledování etnicity na základě sebeurčení žáků by nebylo efektivní, protože většina Romů např. při sčítání lidu opakovaně, z různých důvodů, uvádí, že jsou české, nikoli romské národnosti.

Následně pak ochránce pověřil zaměstnance své Kanceláře, aby také oni navštívili vybrané školy a odhadli počty romských žáků v těchto třídách a školách. Takové sledování domnělé etnicity přitom nepodléhá ochraně ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ani ve smyslu ust. § 4 odst. 2 zákona č. 273/2001 Sb.,

---

[9] Bližší informace ke stanovisku i ke zprávě České školní inspekce lze nalézt na webových stránkách Inspekce: http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Zprava-z-kontrolni-cinnosti-v-byvalych-zvlastnich.

[10] http://www.ochrance.cz/diskriminace/vyzkum/.

o právech příslušníků národnostních menšin, ve znění pozdějších předpisů. Tyto předpisy toliko zapovídají zjišťování a uchovávání adresné evidence nebo seznamů konkrétních osob podle jejich národnostní příslušnosti. Ochránce při provádění popisovaného výzkumu takové seznamy nevytvářel.

Výsledky výzkumu poukazují na přetrvávající diskriminaci v přístupu ke vzdělání: na základě informací od třídních učitelů vylosovaných škol je patrné, že tyto **bývalé zvláštní školy navštěvuje přibližně 35 % romských žáků**. Na základě odhadů etnicity žáků vybraných škol zaměstnanci Kanceláře se v těchto školách **vzdělává 32 % žáků romského původu**. Zjištěné výsledky za použití obou metod jsou tedy obdobné.

Když si uvědomíme, že do výzkumu byly zapojeny školy z nejrůznějších lokalit, i z těch, kde Romové tradičně vůbec nežijí, jsou počty zcela neúměrné odhadovaným počtům Romů žijících v České republice (odhaduje se cca 1,4 %–2,8 % populace). Zastoupení Romů v české populaci by mělo zhruba odpovídat zastoupení romských žáků v segmentu speciálního školství; v opačném případě by bylo třeba uzavřít, že v této národnostní menšině je výskyt mentálního postižení mnohonásobně vyšší než u jiných národností, což lze stěží jakkoli legitimně odůvodnit. Jediným vysvětlením uvedeného výsledku výzkumu je tedy pokračující nerovné zacházení, jež může mít více příčin, jak popisuji níže.

Na realizaci uvedeného výzkumného šetření (monitoringu) veřejný ochránce práv dále navázal některými doporučeními adresovanými Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Jedná se o doporučení legislativního charakteru, mj. zakotvení individuální integrace žáka se speciálními potřebami v běžné základní škole jako prioritního způsobu vzdělávání. Takové opatření je zcela v souladu s mezinárodními závazky.[11] Na tomto místě nebudu doporučení ochránce blíže popisovat, jsou přístupná na webu ochránce jako součást výzkumné zprávy.

IV. Vhodnost používaných diagnostických nástrojů a proces zařazování žáků do speciálních škol

Předchozí, první český veřejný ochránce práv, uzavřel Memorandum o spolupráci s Českou školní inspekcí, na základě kterého si obě instituce vyměňují poznatky o otázkách souvisejících s problematikou rovného přístupu ke vzdělání. V rámci uzavřeného Memoranda také provádějí ochránce a Inspekce společné kontroly vybraných (poradenských) zařízení. Zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv se podílejí na kontrolách jako tzv. přizvané osoby,

[11] Např. podle čl. 24 odst. 2 písm. b) Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením má smluvní stát, tedy i Česká republika, zajistit vzdělávání na inkluzivním základě.

tedy na základě ustanovení § 174 odst. 8 a odst. 11 školského zákona. Kontrola vybraných školských poradenských zařízení Českou školní inspekcí, právníky Kanceláře veřejného ochránce práv a externisty Kanceláře (psycholog, speciální pedagog, pedagog-didaktik) probíhala od června do září 2012. Výstupy této společné kontroly[12] budou přístupny na webových stránkách Inspekce.

Realizace kontrol poradenských zařízení je v uvedeném smyslu potřebná, a to jednak vzhledem ke kritice, které poradenský systém podrobil ESLP v uváděném rozhodnutí, jednak také proto, že na určitá systémová pochybení poukázala také Česká školní inspekce ve své tematické zprávě z roku 2010, tj. tři roky po vydání rozhodnutí ESLP.

Evropský soud pro lidská práva již v roce 2007 namítl (vedle pochybností o dostatečné informovanosti zákonných zástupců, kteří udělují souhlas se zařazením žáka do speciální školy,[13] resp. ke vzdělávání podle upraveného vzdělávacího programu) způsob vytváření diagnóz v poradenských zařízeních. Upozornil, že lze mít pochybnost o tom, zda diagnostické nástroje používané školskými poradenskými zařízeními jsou tak zvaně *culture – fair*, resp. *culture – free*, tj. zda reflektují některé kulturní odlišnosti etnických nebo kulturních menšin. Kromě toho je třeba připomenout, že se ve výše uváděné tematické zprávě České školní inspekce z roku 2010[14] objevuje kritika poradenských zařízení, jejichž pracovníci v nejednom případě doporučili speciální vzdělávání dětí bez stanovení diagnózy zdravotního postižení.

Na základě ust. § 16 odst. 8 školského zákona je přitom možné žáky vzdělávat v oddělené, speciální instituci, výhradně tehdy, vyžaduje-li to jejich *zdravotní postižení*. Školské poradenské zařízení tedy může dát písemné doporučení ke vzdělávání žáka ve speciální škole poté, kdy stanovilo diagnózu zdravotního postižení, nikoli zdravotního nebo sociálního znevýhodnění, což jsou další

---

[12] Na základě ust. § 174 odst. 2 písm. d) školského zákona je povinností České školní inspekce provádět v rámci inspekční činnosti mj. státní kontrolu dodržování právních předpisů, tj. státní kontrola je součástí inspekční činnosti Inspekce.

[13] Speciální školou přitom chápe ust. § 3 odst. 1 písm. c) prováděcí vyhlášky ke školskému zákonu, tj. vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami"), školu samostatně zřízenou pro žáky se zdravotním postižením. V praxi to tedy bývá základní škola speciální nebo základní škola praktická (srov. s pozn. pod čarou č. 5).

[14] http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Zprava-z-kontrolni-cinnosti-v-byvalych-zvlastnich.

formy speciálních vzdělávacích potřeb žáků ve smyslu ust. § 16 odst. 1 školského zákona. Pro úplnost je třeba doplnit, že přes právě uvedené zákonodárce k 1. září 2011, novelou vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, umožnil, aby se žák se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním vzdělával dočasně ve speciální škole. Zde zůstává otázkou, jaký je účel takového dočasného zařazení a zda je v souladu se školským zákonem.

Pokud jde o zařazování žáků ke vzdělávání podle určitého vzdělávacího programu, z podstaty věci vyplývá, že např. podle přílohy Rámcového vzdělávacího programu pro žáky s lehkým mentálním postižením by se měli vzdělávat žáci výhradně s tímto typem (druhem) postižení, ale zákonodárce tuto okolnost ještě připomíná ustanovením § 3 odst. 4 vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podle kterého se „žák bez zdravotního postižení nevzdělává podle vzdělávacího programu pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením".

Postup poradenských zařízení je tedy významným prvkem v procesu zařazování (přeřezování) žáka nebo dítěte na základní školu praktickou (speciální), resp. v procesu rozhodování o jeho vzdělávacím programu. Ředitelé totiž bez písemného doporučení poradenského zařízení nemohou vydat zmíněné rozhodnutí,[15] a často se také na odborné posouzení vzdělávacích potřeb poradenskými pracovníky odvolávají. Ostatně ve smyslu ustanovení § 16 odst. 5 školského zákona zjišťují speciální vzdělávací potřeby žáků, tedy jejich zdravotní postižení, případně zdravotní či sociální znevýhodnění, právě poradenská zařízení.

Je třeba se tedy ptát, zda v současnosti využívané diagnostické nástroje respektují některé kulturní odlišnosti převážně romských žáků. Výsledky uváděné ve zprávě Inspekce a stanovisku ombudsmana z roku 2010 totiž uvádějí, že na základě těchto nástrojů jsou zcela enormní počty romských žáků zařazovány do systému speciálního vzdělávání.[16] Uvedená potřeba podrobit kritice v současnosti používané diagnostické nástroje přitom nevychází ze závěrů veřejného ochránce práv, který nemá ambice vstupovat do obdobných odborných

[15] Úpravu obsahuje ust. § 49 odst. 1 a odst. 2 školského zákona a podmínky rozhodnutí uvádí ust. § 9 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

[16] Je ale potřeba uvést, že psychologové i speciální pedagogové poukazují, převážně u Romů, na vyšší výskyt tzv. pseudoretardace jako důsledku zanedbané péče v předškolních letech dítěte, kdy schopnosti žáka odpovídají schopnostem žáka postiženého (retardovaného), což má v otázce školní zralosti značné důsledky. Nicméně nejde o vrozené zdravotní postižení.

debat. Na nevhodnost používaných testů (resp. nemožnost vysledovat rozdíly v připravenosti a školní zralosti žáků v důsledku jejich rodinného, sociálního nebo kulturního znevýhodnění) poukázal ovšem už Evropský soud pro lidská práva výše zmiňovaným rozsudkem z roku 2007 a uvádí to také odborná obec.[17]

Je nicméně třeba uvést, že tento příspěvek není atakem proti profesní způsobilosti pracovníků školských poradenských zařízení. Pokud odborníci skutečně dospějí k závěru, že současné testy (převážně je dnes využívána baterie WISC III) jsou nevhodné, pochopitelně jde o odbornou odpovědnost těch, kteří rozhodovali o použití takového testování, nikoli samotných pracovníků poradenských zařízení, kteří aplikují již standardizovaný diagnostický nástroj.

Na závěr je třeba uvést, že složení žáků a jejich počty ve speciálních školách, resp. vhodnost zařazení některých dětí mimo standardní základní školy vzdělávající podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, představují komplexní problematiku. Přestože postup a závěry poradenských pracovišť jsou nepochybně významným prvkem procesu zařazení dítěte do speciálního vzdělávání, je třeba upozornit, že subjektem odpovědným za samotné finální rozhodnutí je ředitel školy. Ten je orgánem s rozhodovací pravomocí ve smyslu ustanovení § 49 odst. 1 a odst. 2 školského zákona a výše citovaného ustanovení prováděcí vyhlášky. Jeho odpovědnost spočívá v zajištění doložení všech předpokladů, které zákonodárce s takovým rozhodnutím spojuje, tedy také písemného doporučení školského poradenského zařízení a vyjádření zákonných zástupců.

Ředitel školy nicméně neposuzuje vhodnost použití diagnostických nástrojů, na základě kterých opřel poradenský odborník své závěry. Tj. jestliže je patrné na základě opakovaných šetření a výzkumů, že se ve speciálních školách (základních školách praktických) vzdělává nadměrný počet romských žáků, nepochybně může problém částečně představovat i podoba diagnostických nástrojů.

Zlepšení vzdělanostní úrovně romské menšiny v České republice by přitom mělo být prioritním veřejným zájmem, protože bez něj není reálně možné, aby došlo k úspěšnější sociální integraci Romů.

---

[17] Na tomto odkaze lze vyslechnout audiozáznam z diskuse k souvisejícím otázkám ze dne 20. září 2012, mj. diskusi s psychologem Akademie věd ČR: http://www.ochrance.cz/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2012/audiozaznam-z-panelove-diskuse-rovny-pristup-deti-ke-vzdelani/.

5 Možné přístupy k dětem se zdravotním postižením ve středisku výchovné péče

Mgr. Miroslav Raindl miroslav.raindl@seznam.cz
Středisko výchovné péče, Kelč

Abstrakt: Příspěvek přibližuje přístupy odborných pracovníků ve středisku výchovné péče směrem k žákům se SVP. Popisuje činnosti individuální i skupinové a také seznamuje se spolupracujícími orgány a organizacemi (partnery).

Klíčová slova: středisko výchovné péče, poruchy chování, diagnostika ve středisku výchovné péče, systém péče, ADHD, pyramida vlivu.

Středisko poskytuje služby

- poradenské, odborné informace apod.,
- mediace mezi klientem a jeho rodiči aj.,
- diagnostické,
- vzdělávací,
- speciálně pedagogické a psychologické,
- výchovné a sociální,
- informační (OSPOD, škola, soud, …),
- zajištění dalších poradenských nebo terapeutických služeb v zájmu klienta.

Činnosti SVP

- individuální:
  - diagnostika,
  - vzdělávací a reedukační činnost,
  - terapeutická činnost,
  - poradenství.
- skupinové:
  - vzdělávací a reedukační,
  - preventivně-výchovné, výchovné a rehabilitační,
  - volnočasové a sportovní,
  - krátkodobé výjezdové terapeutické programy.

Středisko spolupracuje

- PPP – pedagogicko-psychologické poradny,
- SPC – v případě klienta se zdravotním postižením,
- OSPOD – při rozvinutých poruchách chování,
- orgány prevence sociálně patologických jevů a drogových závislostí.

5.1 Spolupracující organizace a provázanost systému

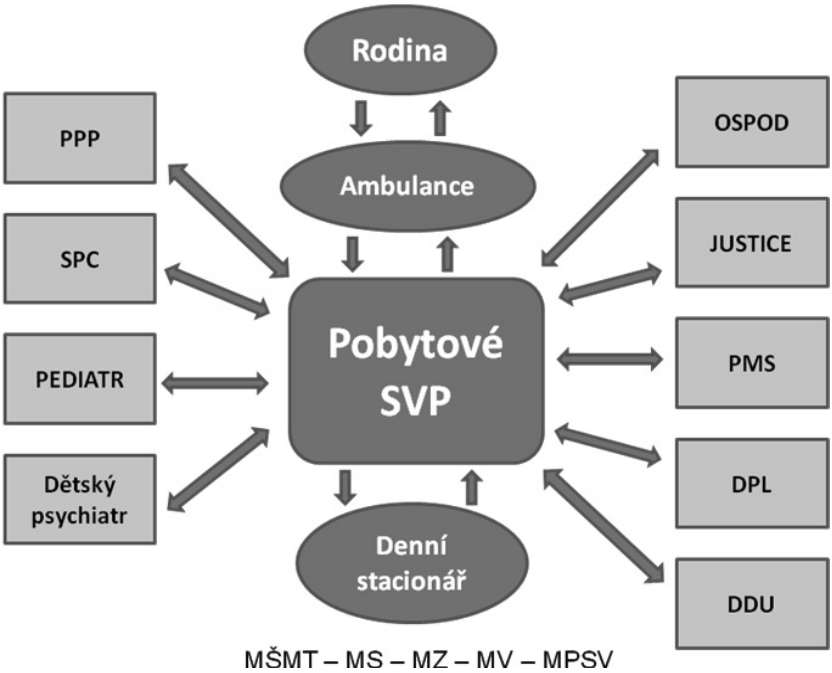

- Základní podmínkou spolupráce klienta se střediskem je **dobrovolnost**.
- Dobrovolnost je potřebná pro budoucí spolupráci nejen dítěte, ale i rodiče.
- Vedle obecných, nutných norem se nastavují individuální pravidla podle potřeb a možností klienta.
- Klient má stále právo volby.
- Tento zdánlivý detail však určuje zásadní rozdíl ve vzájemné spolupráci všech zúčastněných stran.

Další činnosti střediska

- diagnostické,
- intervenční,
- metodické,
- konzultační,
- informační.

Poskytuje především školám a školským zařízením s ohledem na sociální situaci dítěte a dle jeho individuálních potřeb.

Středisko připravuje a realizuje dlouhodobé programy práce s dětmi s poruchami chování

- vše na základě písemné dohody se zákonnými zástupci dítěte nebo se školou a školskými zařízeními,
- současně upravuje podmínky realizace dlouhodobých programů,
- stanovuje cíle v programech a upravuje standardy kvality konkrétních poskytovaných služeb v rámci programů,
- dlouhodobé programy se realizují pouze formou ambulantních poradenských služeb.

Diagnostický proces ve středisku u dětí se zdravotním postižením

- dosavadní diagnostická zjištění – předpéče,
- diagnostika vstupní – při převzetí klienta do ambulantní péče,
- diagnostika průběžná = globální – mapuje celou osobnost klienta v oblasti výchovné a vzdělávací,
- diagnostika při ukončení péče (závěrečná zpráva),
- diagnostika v postpéči – nová zjištění, ověření validity závěrečné zprávy a úprava závěrů a doporučení,
- podpůrná diagnostika – prolínání diagnostiky a reedukace.

Problémy diagnostiky ve SVP

- neúplné informace (rodičů, školy),
- absence zpráv institucí (např. OSPOD),
- pozdní řešení ze strany zákonných zástupců,
- nedostatečná spolupráce zainteresovaných stran,
- nekompetentní přístupy (amatérská řešení rodičů),
- **odmítání spolupráce ze strany klienta**,
- **mentální schopnosti a osobnostní dispozice klienta**,
- příliš mnoho zainteresovaných odborníků a jejich neprovázanost! *(„Mnoho psů zajícova smrt.“)*

Zdravotní postižení klientů ve SVP

- psychiatričtí pacienti,
- se sluchovým postižením,
- lehká mentální retardace,
- tělesné postižení,
- s vadou řeči,
- ADHD – výrazné projevy (medikace, péče odborného lékaře).

Je ADHD (hyperaktivita) nemoc?

- výzkum EU 2–12 % dětí mají poruchy chování (2012),
- Americká lékařská společnost (1998) charakterizuje ADHD jako jedno z nejlépe prozkoumaných **nemocí**,
- ADHD – nejvíce výzkumů a odborných studií ve světě,
- porucha přenosu informací v mozku (dopamin, noradrenalin),
- změny v metabolismu mozku,
- změny v objemu mozkové kůry a jeho struktur,
- změny v elektrické aktivitě mozku.

Možné příčiny ADHD dle posledních zjištění

- **genetické:**
  - mutace vícero genů,
  - výskyt syndromů v rodině,
  - možný přenos na další generace;
- **negenetické:**
  - alkohol,
  - nikotin,
  - období gravidity (drogy, somatická a psychická zátěž),
  - předčasný či protahovaný porod,
  - úrazy hlavy v přední části mozku,
  - další zdravotní komplikace v raném dětství;
- **ADHD se často kombinuje:**
  - se specifickými poruchami učení,
  - s poruchou řeči,
  - s tikovými poruchami,
  - s enurézou,
  - užívání návykových látek,
  - přidružit se mohou emocionální poruchy, úzkost, deprese a jiné.

Etopedie řeší

- **poruchy chování** z pohledu pedagogického,
- jejich etiologii,
- projevy,
- možnosti nápravy,
- prevenci.

Etoped v ambulantním středisku (preventivní péče)

– Hlavním cílem výchovné práce je zabránit rozvoji poruch chování již v raném stadiu.
– Zvolit přiměřené metody mravní výchovy.

Zajistit soustavné, záměrné a cílevědomé působení na klienta ve spolupráci se všemi zainteresovanými, aby došlo k pozitivnímu rozvoji jeho osobnosti.

Etoped v pobytovém středisku

- Pobytová forma preventivně výchovné péče patří do sekundární a z části i do terciární prevence. Pobyt se jeví jako výhodnější, protože umožňuje vymanit klienta z vlivu prostředí a zachytit počínající problém.
- Odborní pracovníci tak mohou od počátku pobytu začít s klientem intenzivně pracovat a zároveň v delším časovém období většinou odhalí i příčiny.
- Klíčová je také práce s rodinou, protože změny musí nastat v širším sociálním okolí (škola, vrstevníci, ostatní rodinní příslušníci…).

Středisko výchovné péče Kelč

www.svp-kelc.cz

- Každé středisko je něčím specifické. Velikostí, personálním složením, paletou nabízených služeb, ale také oblastí, do které je situováno a jaká klientela využívá nabízených služeb.
- Zkušenosti ukazují, že roste počet zájemců o umístění dětí z pěstounských a adoptivních rodin.
- Reagujeme proto na tuto poptávku a k tomu připravujeme i nabídku pomoci těmto rodinám.
- Středisko rodině nekonkuruje ani nenahrazuje, ale doplňuje rodinnou výchovu, podporuje ji a vhodně koriguje.

- Jako závažnější problém se ukazuje, že stále častěji jsou přijímáni do SVP klienti s hraničním chováním.
- Tento stav si vyžaduje změny výchovných stylů a metod pracovníků středisek.
- Zvyšuje se počet umístěných klientů na základě rozhodnutí soudu, čímž je jakoby narušen princip dobrovolnosti.
- Je pak na nás toto vhodně vysvětlit a klienta k pobytu motivovat.
- Jako důležité se ukazuje další vzdělávání pracovníků, nabídka existuje, ale nedostávají se dostatečné finanční prostředky

Pyramida vlivu péče na klienta

6 Stanovisko poradenského a klinického psychologa k přeceňování významu intervalů spolehlivosti psychometrických testů při praktickém diagnostikování dítěte, žáka a klienta s mentálním postižením

prof. PaedDr. Milan Valenta, Ph.D. milan.valenta@upol.cz
Ústav speciálně pedagogických studií PdF UP Olomouc

Abstrakt: Příspěvek má za cíl vysvětlit metodologický přístup při zpracování metodiky práce a využití hodnotících kritérií Katalogu posuzování míry SVP pro žáky s mentálním postižením. Jde o reakci na kritické hodnocení uvedené kapitoly některými psychology, jde o snahu předejít zbytečným odborným diskusím a zpochybňování uvedené metodiky.

Klíčová slova: metodika práce, hodnotící kritéria, klinické posouzení, podpůrné a screeningové nástroje.

V souvislosti s publikováním katalogů posuzování míry SVP se na pražské konferenci SPC objevil ojedinělý (leč tvrdošíjně setrvalý) hlas pražského psychologa podivující se k tomu, že katalogy v kapitole *Metodika práce a využití hodnotících kritérií* neuvádějí v přehledné tabulce převodů standardů na stupeň ztráty tzv. intervaly spolehlivosti. S přáním předejít jakémukoliv zpochybňování metodiky přikládáme k uvedené marginálii odborná stanoviska expertů s dlouholetou poradenskou a klinickou praxí a akademickým i vědeckým gradulem.

V klinicko-psychologické praxi je nezbytné posuzovat mentální retardaci z hlediska posouzení dvou diagnostických skutečností: 1. významné opoždění rozumového vývoje nad rámec prostého podprůměru; 2. významné potíže v adaptaci na okolní prostředí, selhávání v rolích, které jsou obvyklé pro vrstevníky, tyto potíže vznikají v souvislosti s poruchou rozvoje rozumových schopností.

Pro stanovení dg. mentální retardace je nutné prokázat **obě skutečnosti**. Testy inteligence (Wechslerovy škály, Woodcock-Johnsonn IE, Kaufman,

SONS-R…) poskytují pouze **orientační vodítka** pro průkaz opoždění vývoje rozumových schopností. Nelze na nich stavět samostatnou diagnózu, aniž by byla ověřena adaptace. Faktorů, které ovlivňují testový výkon je nespočetné množství (nálada, únava, nemoc, nemotivovanost, účelové tendence, examinátor sám…). **Neexistuje a nebude existovat** psychometrický test, který by měřil inteligenci přesně. Normy testů, které jsou v ČR používány, jsou v pásmech intelektu, kde se pohybují děti s MR, značně nepřesné. K tomu postačí základní znalosti matematiky a pohled na velikost standardizačního souboru (v některých testech je přímo uvedeno, že normy pro okrajová pásma byly pouze extrapolovány…).

Ku zhodnocení míry adaptace je **nutné pečlivé klinické posouzení** – podrobný rozhovor, anamnéza, pozorování při strukturované i nestrukturované činnosti, hře, verifikace údajů z jiných zdrojů (lékař, školka, škola…). I když existují škály adaptace (u nás Vinelandská škála či pracovní překlady SIS, příp. hodnocení dle vyhlášky o stupni závislosti…) je nutné je chápat taktéž pouze jako **podpůrné a screeningové nástroje**.

Využívání testů inteligence i škál adaptace je pro dg. mentální retardace potřebné, ale měly by být hodnoceny s nezbytnou mírou kritičnosti jako screeningové nástroje, diagnostik musí opřít svůj závěr o integraci všech dostupných dat. V úvahu je nutno brát taktéž biologické hledisko – dědičnost, chromozomální poruchy, endokrinní vlivy, metabolické vlivy, neurologické abnormality, nekompenzované epilepsie… Stejně jako hledisko sociální – sociálně znevýhodněné rodiny, zanedbávání, nedostatečná stimulace… Vzájemnou interakci těchto fenoménů nelze jednoduše formalizovat do testového výsledku.

Problematika reliability každého testu je nesporně velice významným ukazatelem, který jako komplexní pojem zahrnující veškeré složky spolehlivosti, respektive chybové komponenty měření v zásadě predikuje smysluplnost užití daného nástroje a relevantnost získaných výsledků jako podkladů pro další hodnocení.

V rámci jak poradenské, tak klinické psychologické praxe je proto uživateli interval spolehlivosti daného testu chápán jako velice významná informace se kterou psycholog při další práci a posuzování výsledků musí nutně počítat.

Pokud tedy víme, že například u testu WISK III. máme 95% spolehlivost měl by v případě lehké mentální retardace výsledek celkového IQ kolísat v rozmezí max. IQ 60 až 65.

Jenže toto je matematická konstrukce a praxe je bohužel složitější. Uvedená skutečnost bude platit i homogenního rozložení poznávacích schopností. V případě diskrepance tomu ale tak nebude. Přesto, že celkově získáme výsledek

IQ 65, složky verbální a názorová mohou kolísat v rozmezí dolní hranice lehkého podprůměru až po spodní pásma lehké mentální retardace. Takové dítě, kde ať verbální či názorová složka dosahuje podprůměru či horního pásma inferiority rozhodně nemohu spojit s lehkou mentální retardací.

Podobně je tomu např. i u testů Woodcock – Johnson či SON – R, kdy intervaly spolehlivosti jsou nedílnou součástí PC zpracování výstupu (u WISC – III jsou uvedeny u tabulek převodů vážených skórů na IQ). Při interpretaci však je nutno hodnotit výsledek v kontextu celého vyšetření a nepřeceňovat (ale také nepodceňovat) psychometrické hodnoty.

Např. v případě Woodcocku v rámci výcviku k užívání tohoto testu je opakovaně zdůrazněno, aby psycholog pokud se setká v dílčích výsledcích s hodnotou nad 69 nechápal celkový výsledek pohybující se byť ve středu lehké mentální retardace za její podporu.

Při běžné poradenské i klinické psychologické praxi se psycholog zaměřuje především na míru korelace klinického obrazu a výsledku daného nástroje s tím, že reliabilitu daného nástroje vnímá a má ji neustále na paměti. V rámci celkovém hodnocení toho kterého případu **interval spolehlivosti však nepředstavuje rozhodují faktor**.

Je možné konstatovat, že v klinické i poradenské psychologické praxi jsou intervaly spolehlivosti vnímány, ale nikoliv přeceňovány.

Nikoliv bezvýznamným argumentem obhajoby výše uvedeného stanoviska ve věci nezatěžování převodové tabulky pro diagnostickou praxi SPC naprosto marginálními intervaly spolehlivosti psychometrických testů je fakt, že texty *katalogů posuzování míry SVP* prošly náročnou oponenturou takových osobností v oboru psychologie, jako je například paní profesorka Vágnerová.

7 Statistické výkaznictví v praxi speciálně pedagogických center

Mgr. Zuzana Žampachová zampachova@autistickaskola.cz
SPC pro PAS, Brno, Štolcova

Abstrakt: Autorka v příspěvku seznamuje s problematikou statistického výkaznictví v rámci resortu školství. Polemizuje s využitím sbíraných dat, a to v souvislosti s financováním služeb. Jako problém vidí neexistující standard kvality poradenské služby.

Klíčová slova: statistické výkaznictví, sběr dat, formuláře, výkony, poradenské služby, klienti.

Statistické výkaznictví ve školství se zabývá sběrem dat, jejichž analýzou získává MŠMT přehled o rozsahu a struktuře služeb poskytovaných nejen z peněz státního rozpočtu, ale také zajišťovaných soukromými subjekty. Školská poradenská zařízení odesílají data za uplynulý školní rok stejně jako všechna školská zařízení.

Statistika je postup, kterým lze rozvíjet **lidské znalosti** za použití **empirických dat**. Je založena na **matematické statistice**, která aplikuje různé matematické vzorce při analýze získaných dat a modeluje je pomocí **teorie pravděpodobnosti**. Do praxe statistiky patří také plánování, sumarizace a analýza nepřesných pozorování. Cílem statistiky je potom najít „nejlepší" informace z dostupných dat, proto je někdy označována za součást **teorie rozhodování**.

Statistické výkaznictví může výraznou měrou přispět k reálnějšímu zhodnocení současné praxe v oblasti poradenství. Je však otázkou, zda získaná data, která jsou odesílána k vyhodnocení, jsou dostatečně objektivní. Ve formulářích MŠMT se objevují jasně formulované otázky, bohužel jsou zde i dotazy, které nemají jednoznačnou odpověď, což může přispět k dezinformaci o poskytovaných službách. K jednoznačně položeným otázkám patří: počty klientů, konkrétní diagnózy, počty integrovaných klientů, počty klientů na konkrétních typech škol apod. Na tyto otázky není problém odpovědět. Poradenští pracovníci si vedou průběžné záznamy o návštěvách klientů, vědí, kolik vydali různých doporučení (ke vzdělávání, k integraci apod.). Počty se za školní rok jednoduše sečtou

a nikdo o nich nebude polemizovat. Tato čísla jsou velmi důležitá vzhledem k republikovému i regionálnímu počtu dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v porovnání s uplynulým obdobím a také ve srovnání počtu pracovníků, kteří se podílejí na jejich péči.

Ve formulářích je však také řada otázek, na které nelze jednoznačně odpovědět. Zde se potom mohou čísla za jednotlivá poradenská pracoviště výrazně odlišovat a je otázkou, zda vypovídají o aktuálním stavu poradenství v systému českého školství. Jsou to otázky v oddílu III. nazvané Činnost speciálně pedagogického centra, což jsou činnosti spojené s jednotlivými výkony, kdy jde jak o individuální práci s klientem, tak i o skupinové činnosti. Individuální činnost s klientem je dále členěna na jednotlivé výkony, u kterých se potom uvádí počet setkání, nikoli konkrétní výkon na rozdíl třeba od komplexního vyšetření, kde je důraz kladen na výkon nikoli na počet setkání. Pracovníci speciálně pedagogických center jsou zvyklí pracovat především v terénu. Ambulantní práce si moc neužijí a setkání v terénu (ať už ve škole, nebo v jiném zařízení, v rodině apod.) má svá specifika, která je někdy obtížné vměstnat do nabízených tabulek. A tak je otázkou, co všechno zahrnuje například metodicko konzultační návštěva ve škole, kde se poradenský pracovník setkává s učiteli žáka, s asistentem pedagoga, diskutuje s vedoucími pracovníky školy, sleduje výuku dítěte, mluví s dítětem, může si do školy pozvat i rodiče. Kolik vlastně pracovník uskutečnil setkání? Jedno? Nebo bude počítat setkání s každým zvlášť? Nebo se jednotlivé konzultace s pedagogy, kteří vyučují různé předměty, budou počítat jako jedno setkání? Tyto rozpory vedou k různým dohadům a nejasnostem. Výklad, který je součástí formuláře je nejasný a často se na něm neshodnou ani úředníci z krajských úřadů či ministerstva. V této situaci je otázkou, zda takto získaná data vypovídají o činnosti poradenských pracovišť a k čemu tato data slouží. S ohledem na současnou situaci, kdy je většina poradenských pracovníků přetížena výkony, které jim nově ukládá novelizace vyhlášky č. 72/2005Sb., by právě statistické výkaznictví mohlo pomoci ve zmapování situace a porovnání podmínek, které mají jednotlivá poradenská pracoviště k výkonu své praxe. Bohužel, nenašla jsem žádné analýzy MŠMT, které by vedly k takovému posouzení a navrhovaly by změnu ve financování, případně posílení poradenského systému tak, aby mohl kvalitně a efektivně pracovat.

Určitou možností jak zajistit správné vyplňování výkazů, je vytvoření standardů kvality poradenské péče, které by vymezily jasné parametry konkrétních výkonů a daly by strukturu a rozsah poskytované péče. Krok dopředu a určité možnosti porovnání využitelné při tvorbě standardů nabízí projekt UP v Olomouci, který je právě zaměřen na činnost speciálně pedagogických center. Jedná

se o projekt Inovace činnosti speciálně pedagogických center při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb. V rámci tohoto projektu došlo ke zmapování činnosti SPC s důrazem na dostupnost péče. Jak se ukázalo, je řada oblastí v republice, které jsou pro klienty se speciálními vzdělávacími potřebami méně dostupné, někdy až téměř nedostupné. To znamená samozřejmě větší zátěž nejen pro klienta, ale také pro poradenské pracovníky, kterým se výrazně rozšiřuje teritorium působnosti. Struktura jednotlivých výkonů se mění a porovnatelnost se službami, které jsou poskytovány v dostupnějších lokalitách je omezená. Jedním z úkolů projektu MŠMT Rozvoj a podpora poradenských služeb – VIP III, je právě tvorba standardů poradenských služeb, jejichž vypracování by mohlo pomoci ve srovnatelnosti parametrů. Získaná data a analýzy obou uvedených projektů dávají dobrý základ pro tvorbu standardů, avšak tyto standardy musí být podpořeny i legislativními změnami ve školském zákoně a novelizací příslušných vyhlášek. Jen tehdy bude možné posuzovat a porovnávat rozsah poskytované péče jednotlivými poradenskými pracovišti a bude možné stanovit podmínky, za jakých budou tato pracoviště poskytovat péči klientům. Tím by na základě vyplněných formulářů bylo možné posoudit také počty poradenských pracovníků, efektivitu výkonů a regionální zajištění poradenských služeb.

Použité zdroje: http://www.msmt.cz/statistika-skolstvi.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Povinnost předávat údaje stanoví § 28 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Právnická osoba odešle výkaz
buď po síti Internet na určený server do **10. 10. 2012**,
nebo na formuláři správnímu úřadu do **4. 10. 2012**.

Další předkládací cesta je určena metodickým návodem, který pro správní úřady vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Z 33-01

VÝKAZ
o speciálně pedagogickém centru
podle stavu k 30. 9. 2012

Resortní identifikátor zařízení (IZO)	1)	2)	3)	4)

Školské zařízení _____

Obec _____ PSČ _____

Ulice _____ Čp. _____

Jako **klient** se rozumí dítě, žák či student, který je v péči speciálně pedagogického centra.

Výklad pojmů **„speciální třídy“, „speciální školy“, „běžné třídy“** a **„běžné školy“** je uveden v Pokynech a vysvětlivkách k vyplnění, Společné poznámky, písm. b).

1) Samostatnost centra podle číselníku:
1 samostatné centrum
2 centrum při MŠ pro děti se zdravotním postižením
3 centrum při ZŠ pro žáky se zdravotním postižením (vč. ZŠ speciální)
4 centrum při SŠ pro žáky se zdravotním postižením
6 centrum při více druzích škol pro žáky se zdravotním postižením

2) Druh postižení, pro něž je centrum určeno, podle číselníku

1	mentální postižení	2	sluchové postižení
3	zrakové postižení	4	vady řeči
5	tělesné postižení	6	souběžné postižení více vadami
8	autismus	0	různé druhy postižení

3) Počet odloučených pracovišť

4) Uvede se, zda je zařízení mimo provoz (= A) nebo zda je v provozu (= N).

I. Odborní pracovníci (vč. ředitele) podle stavu k 30. 9. 2012

	Číslo řádku	Pracovníci (ve fyzických osobách)						Přepočtení na plně zaměstnané
		celkem	v tom se vzděláním					
			vysokoškolským			středním s maturitou a vyšším	jiným	
			psycholog.	spec.pedag.	jiným			
a	b	2	3	4	5	6	7	8
Speciální pedagogové	0101							
Psychologové	0102							
Sociální pracovníci	0103							
Zdravotní pracovníci	0104							
Ostatní odborní pracovníci	0105							

Ředitel centra bude vykázán podle svého profesního zaměření.

II. Klienti, jimž byla poskytnuta péče ve školním roce 2011/12

		Číslo řádku	Klienti celkem	z toho jednoráz. ošetření	ze sl.2							
					mentál. postiž.	sluchově postiž.	zrakově postiž.	vady řeči	tělesně postiž.	s více vadami	autisté	ostatní
a		b	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Z běžných tříd 5)	mateřské školy	0201										
	základní školy	0202										
	střední školy	0203										
	konzervatoře	0204										
	vyšší odborné školy	0205										
Ze speciálních tříd a škol	mateřské	0206										
	základní	0207										
	střední	0208										
	konzervatoře	0210										
	vyšší odborné	0211										
Rodiny, školsky nezařazení		0212										
z toho	včasná intervence (do 3 let)	0213										
	v předškolním věku	0214										
	vzdělávaní podle § 42 šk.zák.	0215										
	dospělí klienti 6)	0216										
Celkem		0217										

5) Uvádějí se klienti z běžných tříd, kterým SPC poskytlo diagnostickou, konzultační či intervenční službu. Viz Pokyny a vysvětlivky k výkazu.

6) Rozumí se klienti starší 18 let, kteří byli v minulosti osvobozeni od povinné školní docházky a ani v současnosti nejsou žáky/studenty žádné školy.

III. Činnost speciálně pedagogického centra ve školním roce 2011/12

		Číslo řádku	Počet celkem	v tom	
				ambulantně	v terénu
a		b	2	3	4
Individuální činnost s klienty		0301			
v tom	komplexní vyšetření	0302			
	jiná individuální péče	0303			
z ř. 0303	psychologická vyšetření	0304			
	psychologická intervence	0304a			
	speciálně pedagogická vyšetření	0305			
	speciálně pedagogická intervence	0305a			
	sociálně právní poradenství	0306			
	konzultace k IVP	0307			
	jiné individuální činnosti	0307a			
Skupinové činnosti s klienty [8])		0308			
Depistáže		0309			
Služby pedagogům		0310			
Poradenské činnosti se zákonnými zástupci	individuální	0310a			
	skupinové	0310b			
Ostatní odborné činnosti	publikační a osvětová činnost, metodické materiály	0311		X	X
	propagační, dotazníkové a informační akce	0312		X	X
	projekty pro školy	0313		X	X
	stáže studentů [8])	0314		X	X
Počet pobytových akcí		0315		X	X
Počet osobodní pracovníků centra [9])		0316		X	X
Odborné podklady pro vzdělávací opatření		0317		X	X
z toho doporučení k integraci		0318		X	X
Individuální vzdělávací plány		0319		X	X

[8]) Nezahrnují se depistáže uvedené v ř. 0309.
[9]) Viz Pokyny a vysvětlivky k výkazu.

VI. Klienti, kterým bylo ve školním roce 2011/12 vydáno doporučení k maturitní zkoušce pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

		Číslo řádku	Klienti, kterým bylo vydáno doporučení						
			celkem	ze sl. 2					
				sluchově postižení	zrakově postižení	s vadami řeči	tělesně postižení	autisté	ostatní
a		b	2	3	4	5	6	7	8
Z běžných tříd	střední školy	0601							
	konzervatoře	0602							
Ze speciálních tříd a škol	střední školy	0603							
	konzervatoře	0604							
Celkem		0605							

Odesláno dne:	Razítko:	Podpis ředitele zařízení:	Výkaz vyplnil (jméno, podpis): Telefon (vč. linky): e-mail:

Liší-li se text či vysvětlivky uvedené na formuláři výkazu od těchto „Pokynů a vysvětlivek k vyplnění“, platí verze uvedená v „Pokynech a vysvětlivkách“.

3102 Kdo výkaz vyplňuje

Výkaz vyplňují všechna speciálně pedagogická centra (dále jen „centrum“), jak přičleněná ke školám samostatně zřízeným pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „speciální škola“), tak samostatná, zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení (dále jen „rejstřík“). Má-li centrum odloučená pracoviště, zahrne údaje o nich do společného výkazu a počet odloučených pracovišť uvede do záhlaví výkazu; odloučená pracoviště samostatný výkaz nevyplňují. Výkaz nevyplňují zařízení, která jsou déle než jeden rok mimo provoz, ani zařízení nově zřízená, která k 30. 9. 2012 dosud nezahájila činnost.

Zařízení odešle výkaz do **10. 10. 2012** v elektronické podobě na server určený pokyny MŠMT. Následně zašle na vědomí zpracovatelskému místu i výpis dat potvrzený ředitelem zařízení. Výjimečně lze výkaz předat na předepsaném formuláři zpracovatelskému místu ve zkráceném termínu do 4. 10. 2012. Pro centra zřizovaná MŠMT je zpracovatelským místem přímo MŠMT, pro centra zřizovaná krajem, registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi nebo jinou právnickou nebo fyzickou osobou odbor školství krajského úřadu, v Praze odbor školství Magistrátu hl. m., pro centra zřizovaná obcí nebo svazkem obcí odbor školství úřadu obce s rozšířenou působností, v Praze odbor školství Magistrátu hl. m. (podle § 28 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „školský zákon“). Příslušné zpracovatelské místo poskytne v případě potřeby zařízení metodickou a technickou pomoc.

Bližší informace jsou k dispozici na internetové stránce www.msmt.cz odkaz Statistika školství a dále pak Sběry statistických dat, Regionální školství, Výkonové výkazy řady S, Z, R nebo http://sberdat.uiv.cz/login odkaz Informace.

3103 Společné poznámky k vyplňování výkazu

a) Hodnoty ve výkaze se udávají v celých číslech. Výjimka v odd. I je uvedena v popisu tohoto oddílu.
b) Třídy samostatně zřízené pro děti/žáky se zdravotním postižením a třídy ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy se pro potřeby výkaznictví označují jako **„speciální třídy“**. Ostatní třídy se označují jako **„běžné třídy“**. Škola složená výhradně ze speciálních tříd se označuje jako **„speciální škola“**. Jako **„běžná škola“** je označena škola s minimálně jednou běžnou třídou.
c) Zařízení může vypracovat k výkazu komentář, který bude obsahovat resortní identifikátor zařízení (IZO) a označení zařízení a bude potvrzen ředitelem zařízení. Zpracovatelská místa si mohou od zařízení vyžádat zdůvodnění i dodatečně. Při výskytu závažných chyb v datech výkazu nebo údajů vyžadujících zdůvodnění je vypracování komentáře podmínkou a je vyžadováno pořizovacím programem.
d) Opravit výkaz lze **jen po dohodě se zpracovatelským místem** tak, že se celý (vč. výpisu s vyznačenou opravou) předá znovu.

3104 Vysvětlivky k údajům výkazu

Jednotné záhlaví se skládá z řádku, určeného pro kódové vyznačení identifikací a klasifikací, a z textové části. Kódy a texty použité v záhlaví musí být shodné s kódy a texty použitými v rejstříku a v číselnících uvedených na formuláři.

V *kódovém řádku* záhlaví se uvádí **resortní identifikátor školy** (IZO) uvedený v rejstříku.

Do údaje označeného [1]) se kódově vyznačí **samostatnost centra** podle číselníku uvedeného na formuláři.

Do údaje označeného [2]) se kódově vyznačí **druh postižení, pro něž je centrum určeno** podle číselníku uvedeného na formuláři.

Do údaje označeného [3]) se uvede **počet odloučených pracovišť.** Uvedou se jen stálá odlou-

čená pracoviště zapsaná v rejstříku. Pokud centrum nemá žádné stálé odloučené pracoviště, uvede se nula.

Do údaje označeného [4]) se kódově vyznačí, je-li centrum mimo provoz (dočasně, ale dlouhodobě uzavřeno, zrušeno apod.) (= A) či nikoli (= N). Ve výkaze za centrum mimo provoz bude vyplněno pouze záhlaví a oddíly II, a III, oddíl I musí zůstat nevyplněn. Výkaz za zařízení mimo provoz se vyplňuje pouze v případě, že zařízení fungovalo v uplynulém školním roce.

V *textové části* se uvádějí označení centra a adresa podle rejstříku.

3105 Oddíl I.

Zahrnují se všichni odborní pracovníci, kteří uvedenou činnost vykonávají, bez ohledu na druh jejich pracovně právního vztahu k vykazujícímu centru (pracovní poměr, dohoda apod.) a na zdroje financování. Při přepočtu na plně zaměstnaného se porovnává úvazek pracovníka se základním úvazkem v dané kategorii. Údaje o pracovnících přepočtených na plně zaměstnané (sl. 8) se uvádějí s přesností na 1 desetinné místo.

Příklad: 3 pracovníci na plné úvazky, 1 pracovnice na 3/4 úvazku, 1 pracovník na 1/3 úvazku dává úhrnem 3 + 0,75 + 0,3333 = 4,0833; zapíše se 4,1 přepočteného pracovníka.

Při souběhu vzdělání (např. psychologické a speciálně pedagogické) bude pracovník uveden podle toho, co odpovídá jím vykonávané profesi.

Ředitel bude vykázán pouze v případě, že v centru vykonává (v rámci vlastní přímé speciálně-pedagogické nebo pedagogicko-psychologické činnosti dle NV č.75/2005 Sb.) některou z profesí uvedených v ř. 0101 až 0105.

Vykonává-li pracovník více profesí, bude ve fyzických osobách uveden u každé profese jako jedna osoba, ve sl. 8 bude uveden odpovídající přepočtený úvazek.

Ř. 0105: Uvedou se jen ostatní **odborní** pracovníci. V komentáři centrum uvede, o jaké profese se jedná. Technicko-hospodářští ani provozní pracovníci se v tomto řádku neuvádějí.

3106 Oddíl II.

Uvedou se počty všech klientů (dítě, žák, student), kterým centrum poskytlo péči mezi 1. 9. 2011 a 31. 8. 2012. Klientem se rozumí dítě, žák či student, který je v péči centra a o kterém vede centrum dokumentaci.

Zákonný zástupce sám o sobě klientem není, pokud však setkání s ním se týká jím zastupovaného klienta, jde o přímou speciálně- pedagogickou a/nebo pedagogicko-psychologickou činnost.

Ř. 0201 až 0211: Klienti, kterým byla poskytnuta péče, budou rozepsáni podle toho, jakou školu v uplynulém školním roce navštěvovali. Pro vykázání je rozhodující škola, kterou klient navštěvoval v době prvního kontaktu ve sledovaném roce.

Ř. 0201 až 0205: Uvedou se klienti, kteří navštěvují běžné mateřské, základní, střední školy, konzervatoře a vyšší odborné školy. Zdravotně postižení se zde uvádějí jen tehdy, jsou-li integrováni v běžné třídě a nejsou zařazeni do speciální třídy nebo školy.

Ř. 0206 až 0211: Uvedou se klienti, kteří navštěvují speciální třídy či studijní skupiny v běžných školách nebo speciální školy.

Ř. 0212: Ke klientům, kteří nenavštěvovali žádnou školu (použito pracovní označení „z rodin"), se zahrnou i klienti ze zařízení zdravotnických a sociálních, např. denních stacionářů, ústavů sociální péče ap. (použito pracovní označení „školsky nezařazení"). Jejich počet bude dále rozveden v ř. 0213 až 0216.

Ř. 0215: Uvedou se počty klientů s hlubokým mentálním postižením, jejichž vzdělávání je zabezpečeno podle § 42 školského zákona a nejsou kmenovými žáky žádné školy.

Ř. 0217: Uvede se součet klientů rozepsaných v ř. 0201 až 0212.

Sl. 3: Uvede se počet klientů, jimž byla poskytnuta péče jednorázově bez dalšího pokračování.

Sl. 4 až sl. 11: Celkový počet klientů ze sl. 2 se rozepíše podle postižení, kvůli kterému vyhledali péči centra.

Sl. 10: Uvedou se klienti s autismem, resp. pervazivní vývojovou poruchou.

Sl. 11: Uvede se počet klientů, které nelze zařadit do některého ze sl. 4 až 10, např. klienti zdravotně oslabení, klienti se specifickými poruchami učení nebo chování, klienti se sníženou psychosociální adaptací, klienti jakkoliv zdravotně či sociálně znevýhodnění, klienti, u nichž se nepotvrdila diagnóza, se kterou do centra přišli, apod.

3107 Oddíl III.

Oddíl zahrnuje jednotlivé činnosti odborných pracovníků centra v období od 1. 9. 2011 do 31. 8. 2012.

Ř. 0301: Bude uveden počet individuálních činností s klientem.

Ř. 0302: Komplexní vyšetření je takové, jehož výsledkem je komplexní zpráva a na němž se podílí více odborných pracovníků, nejméně dva – např. speciální pedagog a psycholog (popř. jeden pracovník s dvojí odborností). Uvede se vždy počet vyšetření, ne počet jeho částí.

Komplexní vyšetření se provádí většinou při přijetí klienta se zdravotním postižením do péče centra, v souvislosti s návrhy na vzdělávací opatření apod.

Ř. 0303: Uvede se počet setkání, jejichž účelem byla konzultace, terapie, kontrola, reedukace, krizové intervence apod., a to včetně setkání s dlouhodobě vedenými klienty apod. Setkání se rozepíší do ř. 0304–0307a podle toho, co bylo jejich obsahem.

Ř. 0308: Zahrnou se počty činností se skupinami klientů (děti a žáci se zdravotním postižením), např. počty činností terapeutických, nápravných, přímé výchovně vzdělávací činnosti se skupinou. Depistáže se zde neuvádějí, zahrnou se jen do ř. 0309.

Ř. 0310: Zahrnou se služby centra pedagogům, např.: poradenské a metodické konzultace pro pedagogy běžných škol, kde jsou integrováni žáci se zdravotním postižením, ale i pro pedagogy speciálních škol a další odborné pracovníky (z ostatních školských zařízení, ale i zdravotnických a sociálních zařízení).

Ř. 0310a: Zahrnou se služby poskytované zákonným zástupcům klientů podle § 6 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů (individuálně poskytnuté konzultace v oblasti vzdělávání žáků vč. konzultací výsledků komplexního individuálního vyšetření a výsledků ostatní individuální péče, apod.). Jde o speciálně pedagogickou a/nebo pedagogicko-psychologickou činnost.

Ř. 0310b: Zahrnou se služby poskytované zákonným zástupcům klientů podle § 6 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 72/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů (skupinově poskytnuté konzultace, rodičovské skupiny apod.). Jde o speciálně pedagogickou a/nebo pedagogicko-psychologickou činnost.

Ř. 0311: Uvede se počet akcí publikační a osvětové činnosti centra včetně přednášek a seminářů a počet vydaných metodických materiálů.

Ř. 0312: Uvede se počet vydaných propagačních materiálů, počet dotazníkových akcí, počet informačních akcí.

Ř. 0313: Rozumí se tím projekty na pomoc školám pečujícím o integrované postižené děti apod.

Ř. 0314: Uvede se celkový počet dní, které studenti strávili v centru (počet studentů × počet dní stáže) v tzv. osobodnech.

Ř. 0315: Zahrnou se pobyty s klienty – rehabilitační, ozdravné, integrační, psychorehabilitační apod. Uvede se počet akcí bez ohledu na délku pobytu klientů. Pobytem se rozumí, že akce trvá nejméně dva dny včetně ubytování (zahrnuje se ubytování v internátu školy i v jiném ubytovacím zařízení).

Údaje z ř. 0315 se nezahrnují ani do ř. 0301 ani do ř. 0308.

Ř. 0316: Uvedou se celkové počty dnů pobytu pracovníků centra na pobytových akcích, bez ohledu na počet účastníků – dětí, žáků, rodičů, pedagogů (např. jeden pracovník centra při desetidenním pobytu = 10 osobodní, dva pracovníci centra při desetidenním pobytu = 20 osobodní).

Ř. 0317: Uvedou se počty písemně zpracovaných podkladů o klientovi, jejichž součástí jsou doporučení pro vzdělávání (zařazení

a přeřazení dítěte či žáka do speciálních škol, individuální či skupinová integrace postiženého dítěte či žáka do běžných škol, odložení povinné školní docházky, zabezpečení vzdělávání podle § 42 školského zákona).

Ř. 0319: Uvede se počet individuálních vzdělávacích plánů, které centrum samo vypracovalo (např. pro děti předškolního věku z rodin, pro školsky nezařazené klienty ap.) nebo se na jejich zpracování podílelo.

Sl. 4: Uvedou se všechny činnosti, které neprobíhají na trvalém pracovišti centra.

3108 Oddíl VI.

Uvedou se počty klientů (žáků) z oddílu II, ř. 0203, 0204, 0208 a 0210, jimž centrum vydalo posudek k přiznání uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky ve smyslu vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů.

Sl. 7: Uvedou se klienti s autismem, resp. s pervazivní vývojovou poruchou.

3109 Základní kontrolní vazby

3110 oddíl I:

pro každý řádek:

- počet pracovníků celkem (sl. 2) musí být roven součtu počtů pracovníků podle vzdělání (sl. 3 až 7),
- přepočtený počet (sl. 8) nesmí být větší než počet fyzických osob (sl. 2).

3111 oddíl II:

pro každý sloupec:

- počet klientů celkem (ř. 0217) se musí rovnat součtu počtů podle druhu školy (ř. 0201 až 0212),
- počet školsky nezařazených klientů (ř. 0212) nesmí být menší než součet údajů z ř. 0213 až 0216 a měl by se mu rovnat.

pro každý řádek:

- počet klientů jednorázově vyšetřených (sl. 3) nesmí být větší než počet klientů celkem (sl. 2).
- součet počtů klientů podle druhu postižení (sl. 4 až 11) se musí rovnat počtu klientů celkem (sl. 2).

3112 oddíl III:

- počet dní pobytu pracovníků centra (ř. 0316) musí být větší než počet pobytových akcí (ř. 0315) a měl by být minimálně jeho dvojnásobkem,
- počet odborných podkladů pro vzdělávací opatření (ř. 0317) nesmí být menší než počet doporučení k integraci (ř. 0318).

pro každý sloupec:

- údaj v ř. 0301 se musí rovnat součtu údajů z ř. 0302 + 0303,
- údaj v ř. 0303 se musí rovnat součtu údajů v ř. 0304 až 0307a.

pro každý řádek (0301 až 0310b):

- součet počtů činností centra ve sl. 3 a sl. 4 musí být roven počtu činností celkem (sl. 2).

3113 oddíl VI.

pro každý řádek:

- součet počtů klientů podle druhu postižení (sl. 3 až 8) se musí rovnat počtu klientů celkem (sl. 2).

pro každý sloupec:

- počet klientů celkem (ř. 0605) se musí rovnat součtu počtů podle druhu školy (ř. 0601 až 0604).

3114 *Mezioddílové vazby*

- údaj v odd. VI, ř. 0601, sl. 3 nesmí být větší než údaj v odd. II, ř. 0203, sl. 5; totéž platí pro další odpovídající dvojice sloupců v oddílech II a VI (odd. VI, sl. 4 a odd. II, sl. 6; odd. VI, sl. 5 a odd. II, sl. 7; odd. VI, sl. 6 a odd. II, sl. 8),
- údaj v odd. VI, ř. 0601, sl. 7 by neměl být větší než údaj v odd. II, ř. 0203, sl. 10,
- údaj v odd. VI, ř. 0601, sl. 8 nesmí být větší než údaj v odd. II, ř. 0203, sl. 4 + 9 + 11,
- výše popsané mezioddílové vazby platí i pro ř. 0602 v odd. VI a ř. 0204 v odd. II, pro ř. 0603 v odd. VI a ř. 0208 v odd. II a dále pro ř. 0604 v odd. VI a ř. 0210 v odd. II.

doc. Mgr. PaedDr. Jan Michalík, Ph.D.
(ed.)

Národní konference III. „Inovace činnosti SPC při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením“

Sborník příspěvků

Výkonný redaktor doc. Mgr. Miroslav Dopita, Ph.D.
Odpovědná redaktorka Mgr. Lucie Loutocká
Technická redaktorka RNDr. Anna Petříková
Návrh obálky Lucie Sodomová
Úprava obálky RNDr. Anna Petříková

Publikace ve vydavatelství neprošla redakční jazykovou úpravou

Vydala a vytiskla Univerzita Palackého v Olomouci
Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
www.vydavatelstvi.upol.cz
www.e-shop.upol.cz
vup@upol.cz

1. vydání

Olomouc 2013

Ediční řada – Sborníky

ISBN 978-80-244-3460-5

Neprodejná publikace

VUP 2013/142